

ВОРОБІЙОВА С.С.

здобувач освітнього ступеня бакалавр

Науковий керівник: д.е.н., проф. ЛАГОДІЄНКО Н.В.,

Миколаївський національний аграрний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

Вступ. Сучасна глобальна економіка інтенсивно розвивається, що ставить перед собою проблему ефективного управління фінансами і оптимізації податкових процесів для підприємств та держави в цілому. Це встановлює підвищені вимоги до системи податкового обліку та звітності. Сучасні підходи та технології змінюють парадигму податкового обліку та звітності.

Податковий облік і звітність є важливими інструментами для забезпечення законності та ефективності оподаткування в Україні. Вони дозволяють контролювати надходження до бюджету, а також забезпечувати економічні суб'єкти інформацією, необхідною для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Сутність податкового обліку та його роль в обліковій системі були обговорені в трудах відомих іноземних учених, включаючи Ж. Рішара, Е.С. Хендріксена та інших. У вітчизняних дослідженнях, присвячених податковому обліку, ці питання залишаються невирішеними та вивчаються в роботах вітчизняних вчених, включаючи Л.В. Гуцаленко, В.М. Панченка, Т.Ф. Плахтія, С.Ф. Голова, Є.К. Ковальчука, О. С. Бородкіна, О. І. Малишкіна, Є. В. Мниха, О.В. Бондаря, П. Марича та інших [1].

Результати дослідження. Тривалий час в Україні бухгалтерський облік і податковий облік були відокремлені. Це було пов'язано з тим, що податкове законодавство України не було достатньо розвиненим і не дозволяло використовувати інформацію бухгалтерського обліку для цілей оподаткування.

Особливості податкового законодавства України зумовили необхідність ведення податкового обліку. Цей облік необхідний для того, щоб забезпечити достовірне нарахування податків. На основі даних лише фінансового чи управлінського обліку неможливо досягти цього.

В умовах тісного взаємозв'язку бухгалтерського і податкового обліку, особливого значення набуває стабільність основного елементу податкової системи – законодавчо-нормативної бази. Будь-які зміни в податковому законодавстві можуть привести до необхідності змін в бухгалтерському обліку.

З прийняттям Податкового кодексу України з'явилося більше можливостей для використання інформації бухгалтерського обліку для цілей оподаткування. Однак, залишаються невирішеними низка проблемних питань відносно цього [2].

Українська податкова система є несправедливою, оскільки вона нерівно обкладає податками різні види доходів. Це незбалансоване оподаткування є наслідком традиційної системи оподаткування, яка склалася історично. Надходження від фізичних осіб перевищують надходження від юридичних осіб.

Фізичні особи сплачують такі податки, як податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), військовий збір, податок на додану вартість (ПДВ) і єдиний податок. Юридичні особи сплачують такі податки, як податок на прибуток, ПДВ, рента, акцизи та екологічні податки.

Фізичні особи сплачують податки більш сумлінно та передбачувано, ніж юридичні особи [3]. Нинішній стан податкового законодавства України також вказує на цей дисбаланс. Податкове законодавство України більшою мірою спрямоване на оподаткування фізичних осіб, ніж юридичних осіб.

Війна з Росією призвела до значних змін у структурі українського бюджету. Держава тепер зосереджується на фінансуванні обороноздатності, що призвело до зростання видатків на військові цілі.

Структура податкових надходжень до українського бюджету також змінилася. У 2022 році відбулися найсуттєвіші зміни.

У 2018-2021 роках значну частку в структурі бюджетних надходжень займали такі податки, як податок на додану вартість (ПДВ), податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) та податок на прибуток підприємств (ППП). У 2022 році частка цих податків зменшилася. Частка ПДВ склала 26,2% (12% для вітчизняних товарів, 14,2% для імпорту), частка ПДФО - 8,3%, частка ППП - 6,5% [4].

Ці зміни пояснюються тим, що війна призвела до скорочення економічної активності в Україні. Відбулося зниження обсягу продажів товарів і послуг, що, відповідно, вплинуло на зниження обсягу ПДВ. Крім того, війна призвела до зростання безробіття, що також негативно вплинуло на обсяг ПДФО. Очікується, що ці зміни в структурі українського бюджету зберігатимуться в найближчі роки. Війна продовжується, і, як наслідок, економічна активність в Україні залишається низькою.

Внаслідок зміни структури податкових надходжень уряд має вжити заходів для збільшення інших джерел доходів бюджету. Це можна зробити, наприклад, збільшивши обсяги надходжень від операцій з капіталом, адміністративних зборів та платежів, доходів від некомерційної діяльності тощо.

Важливо також адаптувати систему податку на доходи фізичних осіб до умов держави. Цей податок є одним з основних джерел доходів для місцевих бюджетів. Він сплачується фізичними особами, які працюють або проживають у певній територіальній громаді [5].

Також слід зазначити, що Україна є членом Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСД), яка рекомендує своїм членам застосовувати міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Однак податкове законодавство України не повністю відповідає МСФЗ. Це призводить до необхідності вести подвійний облік, що збільшує витрати підприємств і ускладнює їх діяльність.

Наприклад, відповідно до МСФЗ, прибуток, визначений за даними фінансового обліку, є об'єктом оподаткування без додаткового коригування. Однак, згідно з Податковим кодексом України, прибуток для цілей оподаткування визначається шляхом коригування фінансового результату на ряд

статей. Це призводить до розбіжностей між фінансовою та податковою звітами, що ускладнює аналіз фінансового стану підприємства і прийняття управлінських рішень.

Враховуючи реалії в Україні, можливо, потрібно ухвалити нові закони про Державну податкову службу (ДПС) та Державну митну службу (ДМС), які б посилили їхню інституційну спроможність.

Є кілька варіантів реформи за Сергієм Верлановим [3]:

1. перетворити ДПС та ДМС на фіскальні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом. Цей статус надав би цим органам більшу незалежність від політичного впливу. Для цього потрібно залучити міжнародних спостерігачів до процесу добору кадрів. Також потрібно оптимізувати штат цих органів структурно та кількісно;

2. залишити ДПС та ДМС такими, як вони є, але створити комісію за участю членів профільних міжнародних та всеукраїнських громадських організацій. Ця комісія б визначала голову та заступників голови цих органів і звільняла їх за певними підставами;

3. зробити ДПС та ДМС «суперполітичними» тільки в одній посаді – посаді голови. Голови цих органів були б заступниками міністра фінансів – державними службовцями. Це б забезпечило більшу стабільність в роботі цих органів, оскільки вони б автоматично йшли у відставку зі зміною уряду.

В будь-якому випадку, реформа ДПС та ДМС є важливою. Вона потребує значних зусиль та часу, в тому числі за допомогою міжнародних фінансових інституцій.

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що податковий облік та звітність в Україні потребують адаптації до сучасних умов глобальної економіки та змін в податковому законодавстві. Необхідно розглянути питання перерозподілу податкового навантаження між фізичними та юридичними особами для підвищення справедливості податкової системи.

В умовах війни та змін у структурі бюджету України необхідно здійснювати додаткові заходи для забезпечення сталого фінансування обороноздатності та розвитку інших галузей. Також слід взяти до уваги реформу Державної податкової служби (ДПС) та Державної митної служби (ДМС), що може сприяти покращенню їхньої роботи та забезпечити більшу стабільність їхньої діяльності.

Враховуючи міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), потрібно сприяти гармонізації податкового законодавства України з цими стандартами для зменшення необхідності ведення подвійного обліку та спрощення бізнес-процесів.

Отже, сучасний стан глобальної економіки та податкового обліку в Україні вимагає уваги та реформ для забезпечення ефективного управління фінансами та підвищення справедливості в податковій системі.